

קרון עור פניו הרב מואיז נבון

שמות פרק לד, כז-לה

(כז) ויאמר יקוק אלמשה כתב לך את הדברים האלה פי עלפי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל: (כח) ויהי שם עסיקוק ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה ויכתב עליה לחת את דברי הברית עשרת הדברים: (כט) ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לחת העדת ביד משה ברדתו מרהק **ומשה לא ידע פי קרון עור פניו בדברו אתו**: (ל) וירא אהרן וכל בני ישראל את משה ונהנה קרון עור פניו ויראו מגשת אליו: (לא) ויקרא אלם משה וישבו אליו אהרן וכל הנשאים בעדה וידבר משה אלם: (לב) ואחריו נגשו כל בני ישראל ויצגם את פלא אשר דבר יקוק אתו בהר סיני: (לג) וכל משה מדבר אתם ויתן על פניו מסוה: (לד) ובבא משה לפני יקוק לדבר אתו יסיר את המסוה עד צאתו ויצא ודבר אל בני ישראל את אשר יצוה: (לה) וראו בני ישראל את פני משה פי קרון עור פני משה והשיב משה את המסוה על פניו עד באו לדבר אתו: ס

שמות רבה (וילנא) פרשת כי תשא פרשה מז סימן ו

ויכתוב על הלוחות, מלמד שהראשונים והאחרונים היו שוים, עשרת הדברות, כיצד היו עשויין ה' על לוח זה וה' על לוח זה כדברי ר' יהודה, ור' נחמיה אומר י' על לוח זה וי' על לוח זה שני (שמות לד) ויהי ברדת משה מהר סיני והכתובים הם טוענים אותן והיו נראין כאלו הם ביד משה שנאמר ושני לוחות העדות ביד משה, **ומשה לא ידע כי קרון עור פניו**, ומהיכן נטל משה קרני ההוד? (1) רבנן אמרי מן המערה שניא והיה בעבור כבודי, (2) ר' ברכיה הכהן בשם רבי שמואל אמר הלוחות היו ארכן ו' טפחים ורחבן ו' והיה משה אוחו בטפחיים והשכינה בטפחיים וטפחיים באמצע ומשם נטל משה קרני ההוד, (3) ר' יהודה בר נחמן בשם רשב"ל [ריש לקיש] אומר עד שהיה כותב בקולמוס נשתייר קימעא והעבירו על ראשו וממנו נעשו לו קרני ההוד שניא ומשה לא ידע כי קרון עור פניו.

ויקרא פרק א - (א) ויקר' אל משה וידבר יקוק אליו מאהל מועד לאמר:

רש"י ויקרא פרק א פסוק א

ויקרא אל משה - לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו, שנאמר (ישעיה ו ג) וקרא זה אל זה, אבל לנביאי אומות העולם נגלה עליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר (במדבר כג ד) ויקר אלהים אל בלעם:

בעל הטורים ויקרא פרק א

אל"ף דויקרא זעירא. שמשם היה גדול ועניו לא רצה לכתוב אלא "ויקר" לשון מקרה כאילו לא דבר הקדוש ברוך הוא עמו אלא בחלום כדרך שנאמר בבלעם (במדבר כג ד) כאילו לא נראה לו השם אלא במקרה (מדרש אותיות קטנות), ואמר לו הקדוש ברוך הוא לכתוב גם האל"ף ושוב אמר לו משה מחמת רוב ענוה שלא יכתבנה אלא קטנה יותר משאר אלפייין שבתורה וכתבה קטנה:

Lubavetche Rebbe, Sichos in English

... Could it be that Hashem miscalculated and gave Moshe extra ink?

With the above we can explain this Midrash: Although Hashem wanted Moshe to write "Vayikra" with a regular alef, Moshe insisted on at least writing it with a small alef, and a small amount of ink was left over, which Moshe rubbed on his head.

אור החיים שמות פרק לד

ובמדרש (שמו"ר פמ"ז) ר' יהודה בר נחמן אמר כשכתב משה התורה נשתייר בקולמוס קמעא והעבירו על ראשו ומשם נעשה קרני הוד ע"כ, ודבריהם ז"ל סתומים וחתומים, ואולי שיכונו לומר כי מצינו שמדת הענוה למעלה מכל כאומרם ז"ל (שהש"ר פ"א) מה שעשתה חכמה עטרה לראשה שהוא היראה דכתיב (תהלים קי"א) ראשית חכמה יראת ה' עשתה ענוה עקב לסנדלה דכתיב (משלי כ"ב) עקב ענוה יראת ה', ומצינו שהעידה התורה על משה (במדבר י"ב ג') שעניו מאוד מכל האדם, וכשאמר ה' לכתוב הדברים מצינו לו שלא כתב עניו אלא ענו חסרה יו"ד ואף זה מן הענוה, ובשכר זה זכה לקרני הוד כי הפליא ברצונו יתברך גם ה' הפליא חסדו לו בשנותו מכל האדם, והוא מה שרמזו רבי יהודה באומרו נשתייר בקולמוס קמעא והוא אות יו"ד שהיה צריך לכתוב ולא כתב לרוב ענותו וממנה זכה כנזכר:

פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) שמות פרשת כי תשא פרק לד סימן כז - ויאמר ה' אל משה כתב לך.

אלו עשרת הדברות: את. להביא שאר המצות: הדברים האלה. זה ספר התורה כולה: כי על פי הדברים האלה. אלו הוריות של תלמוד, מלמד שעיקר הברית נכרת על פירושי התורה, ...

רמב"ן בראשית הקדמה

משה רבינו כתב הספר הזה עם התורה כולה מפיו של הקדוש ברוך הוא והקרוב שכתב זה בהר סיני כי שם נא' לו עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם כי לוחות האבן יכלול הלוחות והמכתב כלומר עשרת הדברות והמצוה מספר המצוות כולן "עשה" ו"לא תעשה". א"כ התורה יכלול הספורים מתחילת בראשית כי הוא מורה אנשים בדרך בענין האמונה וברדתו מן ההר כתב מתחלת התורה עד סוף ספור המשכן וגמר התורה כתב בסוף שנת הארבעים כאשר אמר "לקח את ספר התורה הזו ושמתם אתו מצד ארון ברית יקוק אלהיכם..." וזה כדברי האומר תורה מגלה נתנה, אבל לדברי האומר תורה חתומה נתנה נכתב הכל בשנת הארבעי' כשנצטוו כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם וצוה לקוח את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' אלהיכם.

רש"י מסכת גיטין דף ס עמוד א

מגילה מגילה ניתנה - כשנאמרה פרשה למשה היה כותבה ולבסוף מ' שנה כשנגמרו כל הפרשיות חיברן בגידין ותפרן.
חתומה ניתנה - לא נכתבה עד סוף מ' לאחר שנאמרו כל הפרשיות כולן והנאמרות לו בשנה ראשונה ושניה היו סדורות לו על פה עד שכתבן.

~ קרן אור מקמעה של דיו ~

רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ז

כל הדברים שאמרנו הם דרך נבואה לכל הנביאים הראשונים והאחרונים חוץ ממשה רבינו רבן של כל הנביאים, ומה הפרש יש בין נבואת משה לשאר כל הנביאים שכל הנביאים בחלום או במראה ומשה רבינו מתנבא והוא ער ועומד ... כל הנביאים על ידי מלאך, ... משה רבינו לא על ידי מלאך שנאמר פה אל פה אדבר בו, ... כל הנביאים יראים ונבהלים ומתמוגגין ומשה רבינו אינו כן הוא שהכתוב אומר כאשר ידבר איש אל רעהו, ... כל הנביאים אין מתנבאים בכל עת שירצו משה רבינו אינו כן אלא כל זמן שיחפוץ רוח הקודש לובשתו ונבואה שורה עליו, ... הא למדת שכל הנביאים כשהנבואה מסתלקת מהם חוזרים לאהלם שהוא צרכי הגוף כלם כשאר העם, לפיכך אין פורשין מנשותיהם, ומשה רבינו לא חזר לאהלו הראשון לפיכך פירש מן האשה לעולם ומן הדומה לו ונקשרה דעתו לצור העולמים ולא נסתלק מעליו ההוד לעולם וקרן עור פניו ונתקדש כמלאכים.

נועם אלימלך שמות פרשת כי תשא

ויהי ברדת משה מן ההר כו' (לד, כט). יבואר גם כן על פי דברינו הנזכרים לעיל שאדם הרוצה לבא אל הקדושה ופרישות לעבודתו יתברך צריך להכניע עצמו בהכנעה גדולה וזה יגרום לו לקבל קדושה על עצמו וזהו ברדת משה מן ההר, על דרך שאמרו חז"ל (עי' מגילה כט א) הרים גבנונים ההר חמד אלהים (תהלים סח, יז), שנתן הקדוש ברוך הוא על הר סיני מחמת שהוא נמוך מכל ההרים, ומשה היה מוריד ומשפיל עצמו שהיה עניו מכל אדם והיה מוכנע מאד יותר מהר סיני לכן זכה ושני לוחות בידו, שעל ידי הכנעתו היה זוכה להקדושה הגדולה הזאת זהו ששנה הכתוב לכפול ברדתו מן ההר, שלכאורה הוא אך למותר שהרי פתח הכתוב בתחילה ברדת משה מן ההר, אלא שהתורה מרמזת שזכה לזאת בעבור שהכניע עצמו וזהו ברדתו, ביי"ת של ברדתו פירושו בעבור רדתו מן ההר כנ"ל שהיה מוכנע ביותר. ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו, פירוש הכתוב מפרש גודל הכנעתו שלא ידע כי קרן כו', דהצדיק המדבר עם אדם דברי קדושות ויראת ה' אזי בא לו ההתלהבות גדול בלבן ויאיר פניו באור גדול מהתלהבות אש אשר בקרבן וכל זאת לא ידע משה בעצמו אם יש לו התלהבות כלל וזהו בדברו אתו, רצה לומר כשהיה איזה אדם מדבר עם משה דברי קדושות.

רמח"ל, דרך ה' ד:ב:ד

וזה, כי הנה כל כוחה של התורה אינו אלא במה שקשר ותלה יתברך שמו את השפעתו היקרה בה, עד שעל ידי הדיבור בה וההשכלה תימשך ההשפעה הגדולה ההיא. ...
וכיוון שכן ודאי שיש לו לאדם לירוא ולרעוד בעסקו בעניין כזה, שנמצא הוא ניגש לפני אלוהיו ומתעסק בהמשכת האור הגדול ממנו אליו. והנה צריך שייבש משפלותו האנושי, וירעש מרוממותו יתברך. והנה יגל מאוד מחלקו הטוב שזכה לזה, אך ברעדה כמו שכתבתי.

קהלת פרק ח, א ... חכמת אדם תאיר פניו ...

פסיקתא זוטרנא (לקח טוב) קהלת פרק ח סימן א

חכמת אדם תאיר פניו. בשעה שעוסקין בתורה ובמצות הקדוש ברוך הוא מאיר פניהם שנאמר (ישעיה נח, י) וזרח בחושך אורך: